

MER Kanaalzone Noord

Deelrapport Gezondheidsbevordering

Gemeente Apeldoorn

6 juni 2025

Project
Opdrachtgever

MER Kanaalzone Noord
Gemeente Apeldoorn

Document
Status
Datum
Referentie

Deelrapport Gezondheidsbevordering
Definitief 02
6 juni 2025
136305/25-008.976

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

136305
P.F.M. Fouraschen MSc
A.M. Springer-Rouwette MSc

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

M.D. Van Dijk MSc
P.F.M. Fouraschen MSc
P.F.M. Fouraschen MSc

Paraaf

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veeelvoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN	6
3	WIJZE VAN ONDERZOEKEN EN BEOORDELINGSKADER MET CRITERIA	7
3.1	Ingrep-effectrelaties	7
3.2	Beoordelingskader	7
3.2.1	Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	8
3.2.2	Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal openbaar groen	9
4	HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN	10
4.1	Huidige situatie	10
4.1.1	Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	10
4.1.2	Openbaar groen	10
4.2	Referentiesituatie	10
4.2.1	Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	10
4.2.2	Openbaar groen	10
4.3	Samenvatting van kansen en bedreigingen	11
5	EFFECTENBEOORDELING	12
5.1	Effectbeoordeling per beoordelingscriterium	12
5.1.1	Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	12
5.1.2	Openbaar groen	12
6	OVERZICHT VAN EFFECTEN	14
6.1	Samenvatting van de effecten	14
6.2	Keuzes, kansen en aandachtspunten	14
7	DISCUSSIES EN AANBEVELINGEN	15
7.1	Leemten in kennis en onzekerheden	15

7.2	Monitoring en evaluatie	15
7.3	Maatregelen achter de hand	15

Laatste pagina 15

Bijlage(n) **Aantal pagina's**

-

1

INLEIDING

Doel deelrapport

Dit deelrapport beschrijft de effecten van de plannen voor de gebiedsontwikkeling van Kanaalzone Noord in Apeldoorn. Het deelrapport vormt onderdeel van het MER Kanaalzone Noord. In dit deelrapport staan alleen specifieke uitgangspunten en gedetailleerde informatie over gezondheidsbevordering. Een algemene toelichting op de aanpak en uitgangspunten voor de effectstudies is te vinden in het hoofdrapport MER.

Leeswijzer

Tabel 1.1 toont de leeswijzer voor dit deelrapport.

Tabel 1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1. Aanleiding	Wat staat er in het deelrapport?
2. Kaders vanuit wetgeving, beleid en richtlijnen	Wat zijn de geldende kaders en richtlijnen voor het thema gezondheidsbevordering?
3. Wijze van onderzoeken en beoordelingskader met criteria	Op welke manier zijn de effecten voor het thema gezondheidsbevordering bepaald?
4. Huidige situatie en autonome ontwikkelingen	Hoe ziet de situatie er nu en straks uit voor het thema gezondheidsbevordering?
5. Effectenbeoordeling	Welke effecten hebben de alternatieven op het thema gezondheidsbevordering?
6. Overzicht van effecten	Wat zijn de hoofdlijnen voor de effecten voor het thema gezondheidsbevordering?
7. Discussies en aanbevelingen	Wat zijn de aandachtspunten bij het lezen van dit deelrapport? Wat zijn onze aanbevelingen?
8. Referenties	Welke bronnen zijn gebruikt voor het opstellen van dit deelrapport?

2

KADERS VANUIT WETGEVING, BELEID EN RICHTLIJNEN

Dit hoofdstuk beschrijft de geldende wettelijke- en beleidskaders specifiek voor het thema gezondheidsbevordering, voor zover van invloed op de plannen voor Kanaalzone Noord. Het overzicht hiervan is opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Geldende wettelijke- en beleidskaders

Wet/beleid	Status en datum	Toelichting
Integraal Zorgakkoord	landelijk akkoord, 2022	Dit landelijke akkoord, gesloten tussen het ministerie van VWS en diverse zorgpartijen, heeft als doel de zorg toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar te houden. Het benadrukt samenwerking tussen zorgverleners en preventie van gezondheidsproblemen, wat relevant is voor de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in nieuwe ontwikkelingen.
Gezond en Actief Leven Akkoord	landelijk akkoord, 2023	In dit akkoord werken gemeenten, GGD'en en zorgverzekeraars samen aan een gezonde generatie in 2040. Het legt de nadruk op een gezonde leefomgeving en een sterke sociale basis, wat direct van invloed is op de inrichting van openbaar groen en de beschikbaarheid van gezondheidsfaciliteiten.
Kadernota Sport & Bewegen 2022 - 2025	gemeentelijk beleid, 2022	Deze nota van de gemeente Apeldoorn stimuleert sport en beweging onder inwoners. Het bevat richtlijnen voor de inrichting van openbare ruimtes, waaronder groenvoorzieningen, die uitnodigen tot bewegen en sporten.
Groenplan Apeldoorn	gemeentelijk beleid, n.d.	Dit plan richt zich op het behouden en versterken van het groene karakter van Apeldoorn. Het benadrukt drie hoofddoelen: het vormen van een veerkrachtig natuurlijk systeem, het beperken van de gevolgen van klimaatverandering en het bijdragen aan de gezondheid van inwoners. Deze doelen worden gerealiseerd door het versterken van het groen-blauwe netwerk, meer groen in de binnenstad en het verbeteren van groen in wijken en dorpen.
Vitale openbare ruimte in toekomstbestendige wijken	gemeentelijke notitie, n.d.	Deze notitie beschrijft de aanpak voor het revitaliseren van de openbare ruimte in oudere woonwijken in Apeldoorn. Het doel is om de leefomgeving aan te passen aan de eisen van deze tijd en toekomstige ontwikkelingen, met aandacht voor technische kwaliteit, veranderende bewonersbehoeften en klimaatadaptatie.
Beheerprogramma openbare ruimte	gemeentelijk programma, n.d.	Dit programma beschrijft de strategie voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Apeldoorn. Het benadrukt het belang van een aantrekkelijke en functionele openbare ruimte die bijdraagt aan de leefbaarheid en gezondheid van de inwoners.
Actieplan Preventie & Gezondheid	gemeentelijk actieplan, n.d.	Dit plan beschrijft de acties die de gemeente onderneemt om de gezondheid van inwoners te bevorderen. Het legt de focus op een gezonde leefomgeving en leefstijl, wat relevant is voor de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten en de inrichting van openbaar groen in nieuwe ontwikkelingen.

3

WIJZE VAN ONDERZOEKEN EN BEOORDELINGSKADER MET CRITERIA

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksmethode voor het milieuthema gezondheidsbevordering. In paragraaf 3.1 zijn de belangrijkste ingreep-effectrelaties opgenomen. Op basis hiervan is het beoordelingskader opgesteld. Het beoordelingskader, met de onderliggende onderzoeksmethode, studiegebied en beoordelingsschaal worden beschreven in paragraaf 3.2.

3.1 Ingreep-effectrelaties

Tabel 3.1 beschrijft op hoofdlijnen tot welke effecten verschillende ingrepen van de plannen voor Kanaalzone Noord (kunnen) leiden voor het milieuthema gezondheidsbevordering.

Tabel 3.1 Ingreep-effectrelaties

Ingreep	Effect	Plek in beoordelingskader
realisatie van een gezondheidscentrum	betere toegang tot eerstelijnszorg, preventie en gezondheidsbevordering	aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten
uitbreiding van sport- en beweegvoorzieningen	stimulering van actieve leefstijl, vermindering van gezondheidsrisico's	aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten
aanleggen van groene parken en recreatiegebieden	verhoogde fysieke en mentale gezondheid door natuurbeleving en ontspanning	openbaar groen
plaatsen van straatmeubilair in groene zones	meer gebruik van buitenruimte, sociale interactie en rustplekken	openbaar groen
vergroenen van schoolpleinen	bevordering van spel en beweging onder kinderen, meer openbaar groen	openbaar groen

3.2 Beoordelingskader

Tabel 3.2 geeft het beoordelingskader voor het milieuthema gezondheidsbevordering weer.

Tabel 3.2 Beoordelingskader

Beoordelingscriteria	Indicator	Methode en informatie
aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	<ul style="list-style-type: none">- beschikbaarheid en spreiding van gezondheidsfaciliteiten- toegankelijkheid van gezondheidsfaciliteiten	een kwalitatieve beoordeling op basis van ingrepen en kaarten van alternatieven

Tabel 3.3 Beoordelingsschaal aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief effect: aanzienlijke verslechtering van de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in het gebied
-	negatief effect: merkbare afname van de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in het gebied
0	neutraal: geen significante verandering in de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in het gebied
+	positief effect: merkbare verbetering van de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in het gebied
++	sterk positief effect: aanzienlijke verbetering van de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten in het gebied

3.2.2 Onderzoeksmethode en beoordelingsschaal openbaar groen

Onderzoeksmethode

Om de effecten op de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van het groen te beoordelen, wordt een kwalitatieve analyse uitgevoerd door middel van terreinobservaties en kaartanalyse. Eerst worden de bestaande en geplande groenvoorzieningen in kaart gebracht, waaronder parken, groenstroken, en recreatieve natuurgebieden. Daarna wordt dit vergeleken met de nieuw voorgestelde groene openbare ruimtes vanuit de alternatieven. Hierna wordt, gebaseerd op expert judgement en een kwalitatieve beschouwing, een beoordelingsscore toegekend.

Studiegebied

Het studiegebied betreft de afbakening van de gebiedsontwikkeling, inclusief de daarin opgenomen deelontwikkelingen (zie afbeelding 3.1).

Beoordelingsschaal

Onderstaande tabel geeft de beoordelingsschaal voor de beoordeling op het criterium openbaar groen weer.

Tabel 3.4 Beoordelingsschaal openbaar groen

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
--	sterk negatief effect: aanzienlijke verslechtering van de aanwezigheid van openbaar groen in het gebied
-	negatief effect: merkbare afname van de aanwezigheid van openbaar groen in het gebied
0	neutraal: geen significante verandering in de aanwezigheid van openbaar groen in het gebied
+	positief effect: merkbare verbetering van de aanwezigheid van openbaar groen in het gebied
++	sterk positief effect: aanzienlijke verbetering van de aanwezigheid van openbaar groen in het gebied

4

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

4.1 Huidige situatie

4.1.1 Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten

De Kanaalzone Noord beschikt momenteel over diverse sportfaciliteiten, waaronder handbal-, voetbal- en padelvelden, evenals een gym. Deze voorzieningen dragen bij aan de bevordering van een actieve leefstijl en bieden inwoners mogelijkheden om te bewegen en sociale contacten op te doen.

De huidige situatie betreft een bedrijventerrein en overige functies, waardoor het ontbreken van eerstelijnszorgvoorzieningen geen direct knelpunt vormt voor bewoners. Echter, bij transformatie naar een woonwijk kan het een aandachtspunt worden.

4.1.2 Openbaar groen

De groene ruimtes in en rondom het plangebied, zoals het Prinsenpark en de veld-vijvers, hebben momenteel voornamelijk een functie voor omringende buurten zoals Kerschoten en sportverenigingen. Aangezien er op dit moment vrijwel geen bewoners in de Kanaalzone Noord zijn, richt het bestaande groen zich vooral op sport en recreatie van externe bezoekers.

4.2 Referentiesituatie

4.2.1 Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten

In 2040 blijven de sportfaciliteiten een centrale rol spelen in de gezondheidsbevordering van de Kanaalzone Noord. De toevoeging van Zwembad Apeldoorn Noord biedt extra mogelijkheden voor sportieve recreatie. De verdere ontwikkeling van zorgvoorzieningen blijft een aandachtspunt.

De realisatie van Zwembad Apeldoorn Noord vormt een waardevolle toevoeging aan het gebied. Ten opzichte van de huidige situatie is dit een verbetering. De afwezigheid van eerstelijnszorg in het gebied blijft ongewijzigd en vormt geen verslechtering ten opzichte van de bestaande situatie.

De afwezigheid van eerstelijnszorgvoorzieningen, zoals huisartsen, fysiotherapeuten en apotheken, verandert niet ten opzichte van de huidige situatie en vormt geen direct knelpunt voor bestaande gebruikers van het bedrijventerrein.

4.2.2 Openbaar groen

In de referentiesituatie blijft het groen in het gebied grotendeels ongewijzigd, behalve een lichte vermindering door de komst van het zwembad. De effecten van klimaatverandering, zoals droogte en wateroverlast, kunnen de kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van het groen in de toekomst beïnvloeden.

De bestaande groene ruimtes behouden grotendeels hun sport- en infrastructuurfunctie. In de referentiesituatie blijft de situatie ongewijzigd en worden er geen nieuwe schaduwplekken of extra voorzieningen zoals zitplekken en wandelpaden toegevoegd.

4.3 Samenvatting van kansen en bedreigingen

De Kanaalzone Noord heeft in 2040 de potentie om een gebied te zijn waar sport en gezondheid een belangrijke rol spelen, mede door de bestaande sportfaciliteiten en de komst van Zwembad Apeldoorn Noord. Dit biedt kansen om bewegen en een actieve leefstijl verder te stimuleren.

In het gebied blijft het groen vooral functioneel voor sport en infrastructuur, zonder extra verblijfsruimtes of schaduwrijke rustplekken, wat de toegankelijkheid en het comfort van de buitenruimte beperkt.

5

EFFECTENBEOORDELING

5.1 Effectbeoordeling per beoordelingscriterium

5.1.1 Aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten

Effectenbeschrijving

In elk alternatief worden diverse zorg- en maatschappelijke functies toegevoegd, waaronder 2.600 m² zorgvoorzieningen bij Vlijtsepark Torens en een dansschool van 1.300 m². Dit betekent een verbetering ten opzichte van de huidige situatie en moet worden meegenomen in de effectenbeoordeling.

De toevoeging van zorgvoorzieningen leidt in alle alternatieven tot een verbetering van de beschikbaarheid van gezondheidsfaciliteiten. De toegankelijkheid van deze voorzieningen wordt in alle alternatieven verbeterd door de ontwikkeling van langzaam verkeersroutes.

In het mobiliteitsalternatief wordt deze toegankelijkheid nog verder vergroot door de aanleg van een promenade en microhubs, wat een verdere positieve beoordeling rechtvaardigt.

Beoordeling

Tabel 5.1 toont de beoordeling van de verschillende indicatoren binnen het beoordelingscriterium aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten.

Tabel 5.1 Beoordelingsschaal aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten	+	++	+	+

Mitigerende maatregelen

Er zijn geen specifieke mitigerende maatregelen nodig om negatieve effecten op de aanwezigheid van gezondheidsfaciliteiten te voorkomen.

5.1.2 Openbaar groen

Effectenbeschrijving

Bij de beoordeling van de verschillende alternatieven wordt het NIKA-beleid meegenomen. In alle alternatieven binnen de gebiedsontwikkeling wordt 40 % van de oppervlakte ontwikkeld als groen maaiveld. In het groen/blauwalternatief wordt bovendien de toepassing van biodivers groen en ecologische verbindingen gemaximaliseerd door het NIKA-beleid voor elke deelontwikkeling toe te passen in plaats van voor het plangebied als geheel. Hierdoor worden de effecten in dit alternatief als zeer positief beoordeeld.

In alle alternatieven wordt rekening gehouden met de strategische plaatsing van bomen om extra schaduwplekken te creëren en zo de gebruiksvriendelijkheid van het groen te verbeteren. Daarnaast wordt in sommige alternatieven voorzien in extra wandelpaden, speelvoorzieningen en natuurlijke waterbuffers, waardoor het openbaar groen niet alleen een recreatieve maar ook een klimaat aanpassende functie krijgt. Dit draagt bij aan zowel de leefbaarheid als de gezondheidseffecten van de toekomstige wijk.

Beoordeling

Tabel 5.2 toont de beoordeling van de verschillende indicatoren binnen het beoordelingscriterium aanwezigheid gezondheidsfaciliteiten.

Tabel 5.2 Beoordelingsschaal openbaar groen (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
openbaar groen	+	+	++	+

Mitigerende maatregelen

Er zijn geen specifieke mitigerende maatregelen nodig om negatieve effecten op de aanwezigheid van openbaar groen te voorkomen. Echter, om de gebruiksvriendelijkheid en aantrekkelijkheid van het groen te maximaliseren, is het belangrijk om voldoende zitplekken, schaduwrijke verblijfsplekken en voorzieningen zoals wandelpaden en groene ontmoetingsplekken toe te voegen. Deze maatregelen kunnen het comfort en de toegankelijkheid van de groene ruimtes verbeteren, vooral voor ouderen, gezinnen en andere doelgroepen die baat hebben bij een groene en natuurlijke omgeving.

6

OVERZICHT VAN EFFECTEN

6.1 Samenvatting van de effecten

Tabel 6.1 toont een overzicht van alle effecten op het thema gezondheidsbevordering.

Tabel 6.1 Beoordeling van de effecten op thema gezondheidsbevordering (zonder inzet van mitigerende maatregelen)

Beoordelingscriterium	Alternatieven			
	Basis	Mobiliteit	Groen/blauw	Energie
beschikbaarheid en spreiding van gezondheidsfaciliteiten	+	+	+	+
toegankelijkheid van gezondheidsfaciliteiten	+	+	++	+
kwaliteit en gebruiksvriendelijkheid van het groen	+	+	++	+

6.2 Keuzes, kansen en aandachtspunten

Bij de ontwikkeling van de Kanaalzone Noord worden belangrijke keuzes gemaakt ten aanzien van gezondheidsbevordering. De integratie van eerstelijnszorg, sportfaciliteiten en kwalitatief hoogwaardig openbaar groen biedt kansen voor een gezondere leefomgeving. Het is van belang dat bij verdere planvorming rekening wordt gehouden met een breed scala aan gebruikers, zodat voorzieningen toegankelijk en inclusief zijn.

Eén van de kansen ligt in het versterken van de verbinding tussen zorg, recreatie en natuur. Dit kan door middel van wandel- en fietsroutes die sportfaciliteiten en groene ruimtes met elkaar verbinden, waardoor een actieve levensstijl wordt gestimuleerd. Daarnaast biedt het vergroenen van de openbare ruimte niet alleen een positieve bijdrage aan gezondheid en welzijn, maar helpt het ook bij klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Een aandachtspunt is de beschikbaarheid van zorgvoorzieningen in de nieuwe woonwijk. Hoewel de toevoeging van eerstelijnszorg een verbetering is, blijft de concrete invulling en spreiding van deze voorzieningen essentieel om aan de toekomstige zorgvraag te voldoen. Verder is de toegankelijkheid van groen en sportvoorzieningen voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, een aspect dat bij de verdere uitwerking expliciet moet worden meegenomen.

7

DISCUSSIES EN AANBEVELINGEN

7.1 Leemten in kennis en onzekerheden

Er zijn enkele onzekerheden en leemten in kennis die van invloed kunnen zijn op de beoordeling van de gezondheidsbevordering in de herontwikkeling van de Kanaalzone Noord. Een belangrijk punt betreft de exacte behoefte en spreiding van eerstelijnszorgvoorzieningen zoals huisartsenpraktijken, fysiotherapeuten en apotheken. Hoewel de noodzaak van deze voorzieningen is erkend, is het nog onduidelijk hoeveel van deze zorgfaciliteiten precies nodig zijn en hoe ze het beste kunnen worden verspreid over het gebied.

7.2 Monitoring en evaluatie

Om de ontwikkeling van de Kanaalzone Noord goed te volgen en tijdig bij te sturen, is het cruciaal om enkele belangrijke aspecten te monitoren. Allereerst moet regelmatig worden geëvalueerd of de zorgvoorzieningen voldoen aan de behoeften van de bewoners, vooral wat betreft eerstelijnszorg. Dit kan bijvoorbeeld door enquêtes en gebruiksdata van zorgvoorzieningen te verzamelen en te analyseren. Daarnaast is het belangrijk om te monitoren hoe bewoners en bezoekers de groene ruimtes gebruiken en waarderen. Dit kan worden gedaan via observaties, enquêtes en gebruiksstatistieken, om te bepalen of de vergroening daadwerkelijk bijdraagt aan een gezonde leefomgeving.

7.3 Maatregelen achter de hand

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen of bij te sturen, kunnen verschillende maatregelen worden ingezet. Indien blijkt dat de behoefte aan eerstelijnszorgvoorzieningen niet adequaat wordt vervuld, is het noodzakelijk om extra zorgvoorzieningen als huisartsenpraktijken, fysiotherapeuten en apotheken toe te voegen aan het gebied. Dit zal de toegankelijkheid van zorgdiensten verbeteren en bijdragen aan de gezondheidsbevordering van de bewoners. Bij negatieve feedback over het gebruik van groen, kan de inrichting van groene ruimtes worden aangepast. Dit kan bijvoorbeeld door meer zitplekken, schaduwrijke verblijfsplekken, wandelpaden en groene ontmoetingsplekken te creëren, waardoor het comfort en de toegankelijkheid van de groene ruimtes worden verbeterd.

